

P A P E Ž F R A N T I Š E K

NIC NEŽ DŮVĚRA

Apoštolská exhortace

C'est la Confiance

o důvěře v milosrdnou Boží lásku
u příležitosti 150. výročí narození
svaté Terezie od Dítěte Ježíše
a Svaté Tváře

K A R M E L I T Á N S K É N A K L A D A T E L S T V Í

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Katolická církev. Papež (2013– : František)

[C'est la confiance. Česky]

Nic než důvěra : apoštolská exhortace C'est la confiance o důvěře v milosrdnou Boží lásku u příležitosti 150. výročí narození svaté Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře papež František ; z italského originálu esortazione apostolica C'est la confiance ... přeložila Jana Hovorková. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2024. – 51 stran. – (Dokumenty) Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o.. – Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7566-532-4 (brožováno)

* 27-36-055.2 * 27-789.34-055.2 * 27-584.5 * 27-184 * 27-144.82 *

2-145.3 * 2-423.79 * 27-29 * 27-23/-29 * (44) * (093.2) * (0:82-84)

– Terezie, z Lisieux, svatá, 1873–1897

– křesťanské svěťice – 19. století

– karmelitky – Francie – 19. století

– duchovní cesta

– Bůh a člověk

– Boží láska

– Boží milosrdenství

– důvěra

– láska

– duchovní literatura – Francie – 1851–1900

– křesťanská literatura – Francie – 1851–1900

– papežské listy

– citáty

27-5 – Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

Církevní schválení předsedy České biskupské konference,

arcibiskupa Jana Graubnera, č. j. 14/2024 ze dne 12. ledna 2024

© Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2023

Czech edition © KatMedia, s. r. o., Praha, 2024

Veškerá práva původního nakladatele (Libreria Editrice Vaticana) jsou vyhrazena. Bez jeho písemného souhlasu nesmí nikdo tuto exhortaci dále šířit ani překládat.

ISBN 978-80-7566-532-4

OBSAH

Zkratky / 7

Citovaná literatura v češtině / 7

Apoštolská exhortace **C'EST LA CONFIANCE** / 9

1. Ježíš pro druhé / 15

2. Malá cesta důvěry a lásky / 19

Nade všechny zásluhy / 20

Každodenní odevzdanost / 22

Oheň uprostřed noci / 23

Skálopevná naděje / 25

3. Budu láskou / 28

Účinná láska jako osobní postoj / 28

Největší láska v největší prostotě / 30

V srdci církve / 32

Déšť růží / 35

4. V srdci evangelia / 38

Učitelka syntézy / 38

Poznámky / 45

1. „*C'est la confiance et rien que la confiance qui doit nous conduire à l'Amour*“: „Důvěra a nic než důvěra nás má přivést k Lásce.“¹

2. Tato velmi silná slova svaté Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře říkají vše, vystihují genialitu její spirituality a stačila by jako odůvodnění toho, že byla prohlášena za učitelku církve. Jen důvěra, „nic než důvěra“, neexistuje žádná jiná cesta, kterou bychom mohli být přivedeni k Lásce, která nás obdarovává vším. Důvěrou se v našem životě rozlévá pramen milosti, evangelium se v nás stává tělem a mění nás ve žlaby, jimiž proudí milosrdenství k našim bratřím a sestrám.

3. Je to důvěra, která nás nese den co den a která nás udrží na nohou, když budeme stát tváří v tvář Pánu, až nás k sobě zavolá: „Navečer tohoto života se před tebou objevím s prázdnýma rukama, neprosím totiž, Pane, abys počítal mé skutky. Všechna naše spravedlnost je v tvých očích poskvrněná. Chci se tedy přiodít tvou vlastní

spravedlností a přijmout od tvé lásky navěky tebe samotného.“²

4. Terezička je jednou z nejznámějších a nejoblíbenějších světic na světě. Podobně jako je tomu u svatého Františka z Assisi, mají Terezičku rádi i ti, kteří nejsou křesťany, dokonce i nevěřící. Také UNESCO ji uznalo za jednu z osobností, které jsou pro dnešní lidstvo nejdůležitější.³ Když si připomínáme 150. výročí jejího narození – narodila se 2. ledna 1873 v Alençonu – a sté výročí jejího blahorečení,⁴ bude pro nás přínosné, zamyslíme-li se hlouběji nad jejím poselstvím. Nepřál jsem si však, aby tato exhortace byla zveřejněna ani o jednom z těchto dnů, ani v den její památky, a to proto, aby toto poselství mohlo jít dál, než je rámec těchto oslav, a aby bylo přijato jako součást duchovního pokladu církve. Dnem zveřejnění této exhortace, tedy o památce svaté Terezie z Avily, má být poukázáno na svatou Terezii od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře jako na zralý plod reformy Karmelu a spirituality oné velké španělské světice.

5. Pozemský život svaté Terezie od Dítěte Ježíše byl krátký, sotva čtyřadvacet let, a stejně prostý jako jakýkoli jiný. Prožila ho nejprve doma v ro-

dině a poté na Karmelu v Lisieux. Mimořádný náboj světla a lásky, který vyzařoval z její osoby, byl zřejmý hned po její smrti, když byly vydány její spisy a díky nesčetným milostem, jichž se dostalo věřícím, kteří se k ní modlili.

6. Církev rychle rozpoznala výjimečnou hodnotu jejího svědectví a originalitu její evangelijní spirituality. Terezie se setkala s papežem Lvem XIII. během pouti do Říma v roce 1887 a požádala ho o svolení vstoupit ve věku patnácti let na Karmel. Krátce po její smrti si svatý Pius X. uvědomil, jak nesmírnou duchovní velikánkou byla, že řekl, že se stane největší světicí moderní doby. Za ctihodnou ji v roce 1921 prohlásil Benedikt XV., který vyzdvihl její ctnosti, jejichž ústředním bodem byla „malá cesta“ duchovního dětství.⁵ Před sto lety byla blahořečena a poté 17. května 1925 kanonizována Piem XI., který děkoval Pánu za to, že mu dopřál, aby Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře byla „první blahoslavenou, kterou vyzdvihl k poctě oltáře, a první svatou, kterou kanonizoval“⁶. Tentýž papež ji v roce 1927 prohlásil za patronku misií.⁷ Za jednu z patronek Francie ji v roce 1944 prohlásil ctihodný Pius XII.,⁸ který se při mnoha příležitostech hlouběji zamýšlel nad tématem duchovního

dětství.⁹ Svatý Pavel VI. rád připomínal svůj křest, k němuž došlo 30. září 1897, v den smrti svaté Terezičky. A při stém výročí jejího narození adresoval biskupovi z Bayeux a Lisieux list o její nauce.¹⁰ Svatý Jan Pavel II. navštívil během své první apoštolské cesty do Francie v červnu 1980 baziliku zasvěcenou svaté Terezii a v roce 1997 ji prohlásil za učitelku církve.¹¹ Později ji označil za „odborníci na *scientia amoris*“¹². Benedikt XVI. se znovu vrátil k tématu její „vědy lásky“ a navrhl, aby byla „průvodkyní pro všechny, zejména pro ty, kteří v Božím lidu plní službu teologů“¹³. A konečně jsem se já mohl těšit z toho, že jsem v roce 2015 během Synody o rodině kanonizoval její rodiče Ludvíka a Zélie, a nedávno jsem svaté Terezii věnoval jednu svou katechezi v rámci cyklu o apoštolské horlivosti.¹⁴

2. KAPITOLA

MALÁ CESTA DŮVĚRY A LÁSKY

14. Jedním z nejdůležitějších Terezčinyých objevů, které jsou k dobru celého Božího lidu, je její „malá cesta“, cesta důvěry a lásky, známá také jako *cesta duchovního dětství*. Může jí jít každý člověk, jakéhokoli stavu, v jakémkoli okamžiku svého života. Je to cesta, kterou nebeský Otec odhaluje maličkým (srov. Mt 11,25).

15. O tom, jak objevila malou cestu, vypráví Terezička v *Příběhu jedné duše*²²: „[N]avzdory své nepatrnosti mohu usilovat o svatost. Nemůžu vyrůst, musím se snášet taková, jaká jsem, se všemi svými nedokonalostmi, ale chci hledat prostředek, abych šla do Nebe hodně přímou, krátkou malou cestou, zcela novou malou cestou.“²³

16. K jejímu popisu používá obraz výtahu: „[V]ýtah, který mě má vynést do nebe, je tvá náruč, Ježíši! Proto se nepotřebuji zvětšovat, naopak, musím zůstat *malá*, čím dál tím víc se

umenšovat.“²⁴ Malá, neschopná důvěřovat sama sobě, ale skálopevně si jistá láskyplnou silou Pánovy náruče.

17. Je to „sladká cesta lásky“²⁵, kterou Ježíš otevřel maličkým a chudým, všem. Je to cesta pravé radosti. Tváří v tvář pelagiánskému pojetí svatosti,²⁶ individualistickému a elitářskému, spíše asketickému než mystickému, které klade hlavní důraz na snahu člověka, Terezička vždy zdůrazňuje prvenství Božího působení, jeho milosti. To ji vede ke slovům: „[C]ítím stále tutéž odvážnou důvěru, že se stanu velkou Světící, protože nespolehám na své zásluhy – vždyť žádné nemám. Ale doufám v Toho, který je Ctnost, Svatost sama. Jen on, který se spokojuje s mými chabými snahami, mě pozvedne k sobě, přikryje mě svými nekonečnými zásluhami a udělá mě svatou.“²⁷

NADE VŠECHNY ZÁSLUHY

18. Tento způsob uvažování není v rozporu s tradičním katolickým učením o růstu v milosti, tedy že tím, že jsme bez svých vlastních zásluh ospravedlnění posvěcující milostí, jsme proměňováni a svými dobrými skutky uschopňováni ke spolupráci na cestě růstu ve svatosti. Tímto

způsobem jsme pozvedáni tak, že můžeme mít skutečné zásluhy na růstu v milosti, kterou jsme obdrželi.

19. Terezička však raději zdůrazňuje prvenství Božího působení a vybízí k naprosté důvěře při pohledu na lásku Krista, který se za nás vydal až do krajnosti. Její učení spočívá v podstatě v tom, že vzhledem k tomu, že nemůžeme mít žádnou jistotu, když se díváme sami na sebe,²⁸ nemůžeme si být ani jisti tím, že disponujeme svými vlastními zásluhami. Není tedy možné spoléhat se na tyto snahy či výkony. Katechismus cituje slova svaté Terezičky, která říká Pánu: „[P]řed tebou [se] objevím s prázdnýma rukama,“²⁹ aby jimi vyjádřil, že „[s]vatí si byli vždy hluboce vědomi, že jejich zásluhy byly čirou milostí“.³⁰ Toto přesvědčení v člověku probouzí vděčnost plnou radosti a něhy.

20. Nejvhodnějším postojem je tedy vložit důvěru svého srdce mimo sebe sama, a to do nekonečného milosrdenství Boha, jehož láska nezná hranic a který v Ježíšově kříži vydal všechno.³¹ Z tohoto důvodu Terezie nikdy nepoužívala spojení „udělám ze sebe svatou“, které bylo v její době běžné.

3. KAPITOLA

BUDU LÁSKOU

30. „Větší“ než víra a naděje je láska, která nikdy nepřestává (srov. 1 Kor 13,8–13). Je největším darem Ducha Svatého a je „matkou a kořenem všech ctností“⁴⁹.

ÚČINNÁ LÁSKA JAKO OSOBNÍ POSTOJ

31. *Příběh jedné duše* je svědectvím lásky. Terezička nám v něm předkládá komentář k Ježíšovu novému přikázání: „Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás“ (Jan 15,12).⁵⁰ Ježíš žíznil po této odpovědi na svou lásku. Vždyť „se [...] nebál žebrot u Samařanky o trochu vody. Měl žízeň. Ale když říkal: ‚Dej mi napít,‘ žádal Stvořitel vesmíru o lásku svého ubohého tvora. Žíznil po lásce“⁵¹. Terezička chce Ježíšovu lásku opětovat, oplatit mu lásku láskou.⁵²

32. Symbolika manželské lásky vyjadřuje vzájemné darování se ženicha a nevěsty. A tak, inspirována *Písní písní* (2,16), Terezie píše: „[M]ys-

4. KAPITOLA

V SRDCI EVANGELIA

46. V *Evangelii gaudium* jsem naléhavě vyzýval k tomu, abychom se vrátili ke svěžesti pramene, a tak vyzdvihli to, co je podstatné a nezbytné. Domnívám se, že je namístě, abychom se touto výzvou znovu zabývali a novým způsobem si ji postavili před oči.

UČITELKA SYNTÉZY

47. Tato exhortace o svaté Terezičce mi dovolu-
je připomenout, že církev, která je misijní, „se ve
svém hlásání soustřeďuje na to podstatné, na to,
co je nejkrásnější, největší, nejpřitažlivější a sou-
časně nejdůležitější. Nabídka se zjednodušuje,
aniž by pro to ztrácela hloubku a pravdivost, a tak
se stává přesvědčivější a jasnější“⁷⁴. To, co vyza-
řuje z jádra tohoto poselství, je „*krása spásonosné
lásky Boží zjevené v Ježíši Kristu, jenž zemřel a vstal
z mrtvých*“⁷⁵.

48. Ne všechno je stejně důležité, neboť mezi
pravdami církve existuje určitý řád či hierarchie,

P A P E Ž F R A N T I Š E K

NIC NEŽ DŮVĚRA

Apoštolská exhortace *C'est la Confiance*
o důvěře v milosrdnou Boží lásku
u příležitosti 150. výročí narození
svaté Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře

Z italského originálu *Esortazione apostolica*
C'EST LA CONFIANCE del Santo Padre Francesco
sulla fiducia nell'Amore misericordioso di Dio in occasione
del 150° anniversario della nascita di Santa Teresa di Gesù
e del Volto Santo přeložila Jana Hovorková.

Vydalo Karmelitánské nakladatelství
ve společnosti KatMedia, s. r. o.,
v Praze roku 2024 jako svou 2640. publikaci.

Edice *Dokumenty*

Odpovědná redaktorka Markéta Protivánková
Snímek na obálce Archives du Carmel de Lisieux
(Terezie před vstupem na Karmel, duben 1888)
Obálka, grafická úprava a sazba Stará škola (staraskola.net)
Tisk Tiskárny B.N.B. spol. s r. o.

*Knihy Karmelitánského nakladatelství zakoupíte na eshop.cirkev.cz
a v síti Karmelitánských knihkupectví – eshop.cirkev.cz/prodejny*